

INTRODUCERE

Demersul nostru științific în domeniul juridico-penal este inițiat în baza unor surse doctrinare de reputație incontestabilă în doctrina penală, elaborate de: D. Finkelhor, K. Yllö; S.L. Ryder, A.S. Kuzmenka; M.-C. Iacob; V.I. Dragomir (Rujoiu); S.-M. Petroșel; E.O. Alauhanov, N.I. Kairova; T.N. Anufrieva, A.A. Hodusov; E.A. Bagun; A.A. Baibarın, A.A. Grebenikov; M.V. Ciugunova; S.I. Dolgova; I.O. Gruntov; N.A. Golovanov; N.E. Kanadina; L.A. Kolpakova; N.V. Kotova; O.V. Pristanskaia; K.V. Samoilenko; I.A. Savicenko; O.S. Skakun; N.D. Sliusareva; O.M. Șaganova; V.I. Șahov; D.A. Șestakov; A.T. Talezari; T.G. Voievodina; V.M. Voloșin; S. Brînza, V. Stati; Gh. Fortuna; L. Gîrla, Iu. Tabarcea; I. Iacob, V. Nacu, Gh. Pavliuc, M. Botnarenco etc.

O investigație științifică nu poate fi concepută fără a efectua *o cercetare temeinică inter- și transdisciplinară* (criminologie, sociologie, psihiatrie judiciară, medicină legală, psihologie). Pentru aprofundarea cercetării, sunt relevante și unele rezultate științifice din domenii conexe dreptului, obținute de următorii autori: *Criminologie* – D. A. Wolfe, P.G. Jaffe; K. Corvo, D. Dutton, W.Y. Chen; Cr. Dâmboeanu; J. Adorjani; Turliuc M.N., Karner-Huțuleac A., Dănilă O; V.N. Burlakov, D.A. Șestakov; T. M. Vaculici, V.A. Lefterov; S.T. Ahmedhanova; F.A. Melikov; N.M. Parșin; A.A. Semeno; Iu.N. Volosova; Iu.V. Zâreanova; V. Grati, L. Gorceag, S. Sîrbu, D. Ionița; M. Nistor, I. Bulat; *Procedură penală* – Văleanu M., Lupașcu A., M. Poalelungi, Ig. Dolea, T. Vizdoagă; *Criminalistică* – E.L. Kozlova; *Medicină legală* – M. Ben Natan; C.A.S. Garbin; Queiroz A.P., Rovidă T.A.S.; C. Buhaș; S. Dura; A. Enache, M.L. Dressler, M. Petcu; S. Hostiuc; C.G. Curcă, D. Dermengiu; A.L. Zadarnovskii; Gh. Baci, L. Grăjdeanu, A. Bondarev; T. Rolinsky, O. Jardan; *Psihiatrie judiciară* – E. Esbec, E. Echeburua; I. Coșciug; *Psihologie* – J.L. Herman; E.B. Foa; L.E. Walker; J. Campbell; D.P. Zinca (Coman); T.D. Azarnyh; S.V. Grindeva, A.I. Tasciova; S.V. Volikova; E.V. Kufteak; N.V. Lohmatkina; E.V. Miliukova, V. Olărescu, A.-C. Veleanovici; *Pedagogie* – L. Cuznețov; *Sociologie* – A. Fitzgerald; N.A. Jackson; C. Lupșe (Zglobiu); Ia.Iu. Gorfan; Ia.A. Ovseannikova; E.A. Braițeava; M.V. Kriukova; M.P. Pislakova-Parker; N.O. Ponomarenko; I.V. Soșnikova etc.

La nivel internațional, prezenta temă de cercetare este abordată fiind utilizate două noțiuni: „violență domestică” și „violență în familie”, în comparație cu legislația națională în materie, care acceptă termenul „violență în familie”. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Istanbul, 11.05.2011) definește, în art. 3, violența domestică (în familie) drept toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima.¹

Sub influența prevederilor Convenției de la Istanbul, care prin aceste măsuri asigură protecția femeilor împotriva violenței², actele de persecuție ce nu erau conținute anterior în legislația în vigoare a Republicii Moldova, astăzi, în urma modificărilor operate în legislația extrapenală, constituie o contravenție. Legiuitorul moldovean a decis să stabilească răspunderea pentru actele de persecuție nu în Codul penal, ci în Codul contravențional, deși exista o asemenea inițiativă. La nivel național, prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, a fost revizuit articolul 201¹ din Codul penal al Republicii Moldova.³ Revizuirea cadrului normativ a vizat nu doar legea penală, ci și întregul sistem de drept, modificări esențiale fiind introduse în Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008, în Legea Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, nr. 45 din 01.03.2007 etc. Modificările respective vizează: îmbunătățirea mecanismului de protecție a victimei prin intermediul unei noi instituții – „ordinul de restricție de urgență”; includerea unor noi contravenții: „Violență în familie” (art. 78¹ Cod contravențional) „Acte de persecuție” (art. 78² Cod contravențional); extinderea cercului de persoane care sunt recunoscute membri de familie în sensul art. 133¹ CP RM etc.

Cu scopul de a înlătura atât divergențele doctrinare, cât și deficiențele legislative în domeniul răspunderii penale pentru săvârșirea infracțiunilor violente intrafamiliale, precum și pentru a contribui la formularea unor recomandări de aplicare a legii penale, a apărut necesitatea elaborării unui demers

¹ Convenția CE privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Istanbul, 11.05.2011) [cit.: 30.01.2023. Disponibil: [http://www.coe.int/t/dghl/standard setting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Romanian.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standard_setting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Romanian.pdf)].

² Ibidem.

³ Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr. 196 din 28.07.2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 306-313.

științific. Prin urmare, toate aspectele pe care le implică răspunderea penală pentru violență în familie urmează să fie analizate și soluționate.

Protecția familiei împotriva oricăror fapte care pot leza existența acesteia constituie una dintre prioritățile ce au determinat necesitatea apărării ordinii de drept.

Capitolul 1

ABORDĂRI ȘTIINȚIFICE REFERITOARE LA RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

1.1. Materiale științifice în domeniul răspunderii penale pentru faptele de violență în familie publicate peste hotare

În acest capitol se va face o analiză temeinică a materialelor științifice privind tema tezei, publicate peste hotare și în țara noastră. Sursele doctrinare vor fi supuse unei analize detaliate, în funcție de subiectul propus spre cercetare științifică, într-o consecutivitate logică, după cum ele au fost formulate în prezenta teză de doctorat. O atenție deosebită se va acorda publicațiilor din ultimii ani.

Demersul nostru științific în domeniul juridico-penal este inițiat în baza unor surse doctrinare de reputație incontestabilă în doctrina penală, elaborate de: D. Finkelhor, K. Yllö¹; S.L. Ryder, A. S. Kuzmenka²; M.-C. Iacob³; V.I. Dragomir (Rujoiu)⁴; S.-M. Petroșel⁵; E.O. Alauhanov, N.I. Kairova⁶; T.N. Anufrieva, A.A.

¹ FINKELHOR, D., YLLÖ, K. *License to Rape: Sexual Abuse of Wives*. New York: The Free Press, The Division of Macmillan, Inc., 1987. 258 p. ISBN 0-02-910401-7, pp. 39-41.

² RYDER, S.L., KUZMENKA, A.S. *Legal Rape: The Marital Rape Exemption*. În: *The John Marshall Law Review*, 1991, vol. 24. ISSN 0270-854X, pp. 393-421.

³ IACOB, M.-C. *Considerații actuale privind infracțiunea de lovire sau alte violențe*. În: *Analele științifice ale Universității „Al.I. Cuza” din Iași*, Tomul LII, Științe Juridice, 2006, pp. 83-103. ISSN: 1223-6578.

⁴ DRAGOMIR (RUJOIU), V.I. *Violența domestică: violul marital: Rezumat al tezei de doctorat*. București: Universitatea din București, 2008. 34 p., pp. 4-5.

⁵ PETROȘEL, S.-M. *Protecția victimelor în procedurile penale naționale și internaționale și în cooperarea judiciară internațională în materie penală: Rezumat al tezei de doctorat*. București: Universitatea „Nicolae Titulescu”, Facultatea de Drept, 2011. 35 p., pp. 3-4.

⁶ АЛАУХАНОВ, Е.О., КАИРОВА, Н.И. *Преступное насилие в отношении женщин (уголовно-правовые и криминологические аспекты): Учебное пособие*. Алматы: Нур-пресс, 2008. 230 с. ISBN 9965-813-54 –X, с. 10-40.

Hodusov⁷; E.A. Bagun⁸; A.A. Baibarın, A.A. Grebenikov⁹; M.V. Ciugunova¹⁰; S.I. Dolgova¹¹; N.A. Golovanov¹²; I.O. Gruntov¹³; N.A. Isaev¹⁴; N.E. Kanadina¹⁵; L.A. Kolpakova¹⁶; N.V. Kotova¹⁷; A.F.O.V. Pristanskaia¹⁸; K.V. Samoilenk¹⁹;

⁷ АНУФРИЕВА, Т.Н., ХОДУСОВ, А.А. Уголовно-правовая защита прав и свобод личности: Учебное пособие. Москва: Международный юридический институт, 2011. 216 с. 212-213.

⁸ БАГУН, Э.А. *Ответственность за побои и истязание по Уголовному кодексу Российской Федерации: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право.* Москва: Московский государственный университет им. М.В. Ломоносова, 2007, 28 с.

⁹ БАГУН, Э.А. *Ответственность за побои и истязание по Уголовному кодексу Российской Федерации: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право.* Москва: Московский государственный университет им. М.В. Ломоносова, 2007, 28 с., с. 21.

¹⁰ ЧУГУНОВА, М.В. *Сравнительно-правовой анализ уголовно-правовой охраны интересов семьи и несовершеннолетних в законодательстве зарубежных стран.* В: Вестник Челябинского государственного университета, 2011, №35(250), Право. Вып. 30, сс. 73-75. ISSN 2409-4102, с. 73-75.

¹¹ ДОЛГОВА, С.И. *Административная ответственность родителей и лиц, их заменяющих, за неисполнение обязанностей по содержанию и воспитанию несовершеннолетних в Российской Федерации: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность: 12.00.14 – административное право; административный процесс.* Москва: Всероссийский научно-исследовательский институт Министерства Внутренних Дел Российской Федерации, 2014. 28 с. 11-12.

¹² *Домашнее насилие по законодательству зарубежных стран: ответственность и превенция / Отв. ред. канд. юрид. наук Н.А. ГОЛОВАНОВА.* Москва: Юстицинформ, 2011. 384 с. ISBN 978-5-7205-1129-6, с. 15-16.

¹³ ГРУНТОВ, И.О. *Принцип личной виновной ответственности в уголовном законодательстве.* Минск: Тесей, 2012. 366 с. ISBN: 978-985-463-496-8.

¹⁴ ИСАЕВ, Н.А. *Компаративистский анализ уголовной ответственности за сексуальные преступления в романо-германской правовой системе.* В: Вектор науки Тольяттинского государственного университета, 2009, № 5(8), сс. 41-48. ISSN 2073-5073. с. 41-48.

¹⁵ КАНАДИНА, Н.Е. *Уголовная ответственность за убийство в странах Балтии и СНГ: сравнительно-правовое исследование: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность: 12.00.08 – Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право.* Москва: Московский государственный лингвистический университет, 2010. 30 с., с. 3-28.

¹⁶ КОЛПАКОВА, Л.А. *Насилие в семье: виктимологический аспект, дифференциация ответственности и вопросы законодательной техники: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность: 12.00.08 –*